

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКСПЕРТИЗИ СОРТІВ РОСЛИН

**Методика
визначення відповідності сортів вівса посівного
(*Avena sativa* L.)
і вівса голозерного (*Avena nuda* L.)
критеріям відмінності, однорідності
та стабільності**

**Методика
визначення відповідності сортів вівса посівного
(*Avena sativa* L.)
і вівса голозерного (*Avena nuda* L.)
критеріям відмінності, однорідності
та стабільності**

Затверджено наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16 грудня 2016 року № 547 (зі змінами та доповненнями, внесеними наказами Мінекономіки від 27 жовтня 2020 № 2162-20, Мінагрополітики від 27 липня 2021 року № 102, Мінагрополітики від 09 липня 2024 року № 2016).

*Методику схвалено та рекомендовано до опублікування
в електронному форматі Вченою радою
Українського інституту експертизи сортів рослин
(протокол № 12 від 30.10.2025)*

Методика визначення відповідності сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.) і вівса голозерного (*Avena nuda* L.) критеріям відмінності, однорідності та стабільності / Зміни і доповнення внесено: Костенко Н. П., Лікар С. П., Васьківська С. В., Укр. ін-т експертизи сортів рослин. Електрон. вид. Київ: УІЕСР, 2025. 19 с.

ISBN 978-617-8743-12-3 (PDF)

У виданні висвітлено умови проведення кваліфікаційної (науково-технічної) експертизи сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.) і вівса голозерного (*Avena nuda* L.) на відмінність, однорідність та стабільність.

Методикою визначено предмет досліджень (ботанічний таксон), необхідну кількість посадкового матеріалу, місце, методи та тривалість проведення досліджень. Встановлено кількість рослин для здійснення обліків, вимірювань та спостережень. З метою здійснення опису досліджуваного сорту наведено таблицю ознак, яка містить сукупність морфологічних ознак, що мають градацію, ступінь проявлення та коди прояву і сорти-еталони. До ознак викладено пояснення, світлини та малюнки.

Методика призначена для встановлення відповідності сорту критеріям відмінності, однорідності та стабільності в Україні. Рекомендована для спеціалістів, що проводять експертизу сортів вівса посівного і вівса голозерного на відмінність, однорідність та стабільність, а також для селекціонерів, науковців, аспірантів і студентів, які займаються сортовивченням та морфологією.

ISBN 978-617-8743-12-3
<https://doi.org/10.21498/978-617-8743-12-3>

Методика
визначення відповідності сортів вівса посівного
(*Avena sativa* L.)
і вівса голозерного (*Avena nuda* L.) критеріям відмінності,
однорідності та стабільності

1. Методика визначає особливості проведення досліджень із встановлення відповідності сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.) і вівса голозерного (*Avena nuda* L.) критеріям відмінності, однорідності та стабільності (далі – Методика).

2. Методика застосовується в Українському інституті експертизи сортів рослин (далі – Інститут).

3. Терміни вживаються у значеннях, наведених у Законі України «Про охорону прав на сорти рослин».

4. Інститут забезпечує проведення кваліфікаційної експертизи відповідності сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.) і вівса голозерного (*Avena nuda* L.) критеріям відмінності, однорідності та стабільності (далі – Експертиза).

5. Для дослідження використовують насіння, за потреби – волоті.

Компетентний орган визначає кількість, якість, дату й місце постачання насіння для дослідження.

Мінімальна кількість насіння на один пункт дослідження Інституту становить 2,0 кг. Крім того, якщо виникла потреба перевірки однорідності та стабільності сорту на другий рік Експертизи, заявник надсилає 120 волотей вівса озимого і ярого.

Для проведення Експертизи використовується насіння здорове на вигляд, не уражене хворобами, не пошкоджене шкідниками та яке відповідає вимогам, встановленим Компетентним органом.

Насіння для дослідження не обробляється.

6. Дослідження тривають два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності Експертизу продовжують на третій.

Експертизу проводять у двох пунктах дослідження Інституту (основному та додатковому).

Експертиза на додатковому пункті дослідження здійснюється за клопотанням заявника для врахування результатів досліджень на випадок форс-мажорних обставин на основному пункті дослідження.

Дослідження виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст, розвиток рослин і достатнє проявлення характерних ознак сорту.

Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано в другій колонці Таблиці ознак сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.) і вівса голозерного (*Avena nuda* L.) (далі – Таблиця ознак) та примітці до неї (додаток до цієї Методики).

Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування.

Кожне дослідження має включати щонайменше 2000 рослин, розділених на два повторення.

За проведення Експертизи волотевих рядків обстежують щонайменше 100 таких рядків.

Для визначення типу розвитку використовують не менше ніж 300 рослин.

Під час Експертизи можуть бути проведені додаткові дослідження для перевірки відповідних морфологічних ознак.

Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу проявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип проявлення ознаки зазначається в першій колонці Таблиці ознак (додаток до цієї Методики).

7. Ознаки, що використовують для оцінки відмінності, однорідності й стабільності та ступені їх проявлення наведені в другій, третій колонках Таблиці ознак (додаток до цієї Методики). Кожному ступеню проявлення ознаки присвоєно коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

8. Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Оцінку на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо такий досліджуваний сорт може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним.

Коли неможливо чітко вирізнити досліджуваний сорт серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому дослідженні.

9. Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 0,1 % за рівня ймовірності 95 %. У вибірці з 2000 рослин допускаються п'ять нетипових. Для оцінки однорідності рослин чи частин рослин волотевих рядків приймається популяційний стандарт 1 % за рівня ймовірності 95 %. У вибірці зі 100 рослин або частин рослин волотевих рядків допускаються три нетипові. Волотевий рядок розглядають як нетиповий, якщо в рядку є одна нетипова рослина.

Однорідність оцінюють у два етапи. Спершу обстежують 20 рослин або частини 20 рослин. Якщо виявлено 1–3 нетипові рослини, необхідно додатково обстежити 80 рослин або частини 80 рослин. Якщо виявлено понад три нетипові рослини, сорт вважається неоднорідним.

Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетипових рослин встановлюють однорідність сорту.

10. Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, в кінці кожного такого циклу.

Коли сорт однорідний, він вважається стабільним.

У разі необхідності можуть бути проведені дослідження з експертизи на стабільність.

11. Досліджувані сорти групують із подібними загальновідомими сортами на групи для полегшення оцінки відмінності. Для групування використовують ознаки, які не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в поєднанні з іншими.

Для групування рекомендовано такі ознаки:

- стебло – опушення найвищого вузла (ознака 6 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики));
- колоскові луски – восковий наліт (ознака 11 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики));
- первинна зернівка – восковий наліт нижньої квіткової луски (ознака 13 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики));
- зернівка – плівчастість (ознака 17 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики));
- зернівка – забарвлення нижньої квіткової луски (ознака 20 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики));
- тип розвитку (ознака 25 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики)).

Для чіткої реєстрації проявлення ознаки поряд із досліджуваними сортами рекомендовано висівати сорти-еталони.

Додаток

до Методики визначення відповідності сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.) і вівса голозерного (*Avena nuda* L.) критеріям відмінності, однорідності та стабільності

Таблиця ознак сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.) і вівса голозерного (*Avena nuda* L.)

№ з/п	Ознака	Ступінь проявлення ознаки	Код прояву ознаки	Сорт-еталон**
1. (+) PQ	Рослина: габітус VG (Б) 25–29	прямий	1	Зірковий
		напівпрямий	3	Житомирський, Скарб України
		проміжний	5	Дарунок, Нептун
		напівсланкий сланкий	7 9	
2. (+) QN	Найнижчі листки: опушення піхви VG (А), (В) 25–29	відсутнє або дуже слабке	1	Скарб України, Дарунок
		слабке	3	Спурт, Ант
		помірне	5	
		сильне	7	
		дуже сильне	9	
3. (* (+) QN	Листкова пластинка: опушення країв листка VG (А), (В) 40–45	відсутнє або дуже слабке	1	Спурт, Зірковий
		слабке	3	Стерно
		помірне	5	
		сильне	7	
		дуже сильне	9	
4. (+) QN	Кількість рослин із зігнутим прапорцевим листком VG (А)	відсутня або дуже мала	1	Нептун
		мала	3	Ант, Житомирський
		середня	5	Спурт, Візит

№ з/п	Ознака	Ступінь проявлення ознаки	Код прояву ознаки	Сорт-еталон**
	47–51	велика	7	Тіфон
		дуже велика	9	Стерно
5. QN	Час викидання волоті (на 50 % волотей видно перший вторинний колосок) MG (A) 50–52	дуже ранній	1	Житомирський
		ранній	3	Зірковий
		середній	5	Спурт, Тіфон
		пізній	7	
		дуже пізній	9	
6. (* QL	Стебло: опушення найвищого вузла VG (A), (B) 60–65	відсутнє	1	Ант, Тіфон
		наявне	9	Житомирський, Зірковий
7. (+ QN	Стебло: опушення найвищого вузла VG (A), (B) 60–65	дуже слабке	1	
		слабке	3	Зірковий
		помірне	5	Житомирський
		сильне	7	
		дуже сильне	9	
8. (+ QL	Волоть: орієнтація гілочок VG (A) 70–75	одногрива	1	Спурт, Стерно
		стисла	2	Дарунок, Тіфон
		розкидиста	3	Нептун, Ант
9. (+ QN	Волоть: положення гілочок VG (A) 70–75	пряме	1	Зірковий
		напівпряме	3	Житомирський, Візит
		горизонтальне	5	Декамерон
		поникле	7	
		сильно поникле	9	
10. (+ QL	Волоть: положення вторинних колосків VG (A) 70–75	пряме	1	Авгол
		поникле	2	Стерно, Тіфон, Скарб України
11. QN	Колоскові луски: восковий наліт VG (A) 65-69	відсутній або дуже слабкий	1	Авгол
		слабкий	3	Дарунок
		помірний	5	Зірковий, Візит
		сильний	7	Ант
		дуже сильний	9	
12. QN	Колоскові луски: за довжиною MS/VG (A), (B) 70–75	короткі	3	Авгол
		середні	5	Стерно
		довгі	7	Саломон, Візит
13. (* QL	Первинна зернівка: восковий наліт нижньої квіткової луски VG (A), (B) 70–75	відсутній	1	Авгол, Тіфон
		наявний	9	Стерно, Спонтано
14. (* QN	Первинна зернівка: інтенсивність воскового нальоту нижньої квіткової луски VG (A), (B) 70–75	дуже слабка	1	
		слабка	3	Ант
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	Стерно

№ з/п	Ознака	Ступінь проявлення ознаки	Код прояву ознаки	Сорт-еталон**
15. (* (+ QN	Рослина: за довжиною MG (A) 80–85	дуже коротка	1	Тіфон, Стерно Жито- мирський, Дарунок Саломон Саргон
		коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	
		дуже довга	9	
16. QN	Волоть: за довжиною MS/VG (A) 80–85	дуже коротка	1	Скарб України Саргон, Зірковий Житомирський, Спурт Саломон
		коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	
		дуже довга	9	
17. (* QL	Зернівка: плівчастість VG (A) 92	відсутня	1	Скарб України, Спонтано Тіфон, Дарунок
		наявна	9	
18. (+ QN	Первинна зернівка: остистість VG (A), (a) 92	відсутня або дуже слабка	1	Спонтано, Авгол Скарб України, Тіфон Дарунок
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
19. QN	Первинна зернівка: нижня квіткова луска за довжиною MG/MS (A), (B), (a) 92	дуже коротка	1	Стерно Тіфон Спонтано
		коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	
		дуже довга	9	
20. (* PQ	Зернівка: забарвлення нижньої квіткової луски VG (A), (B), (a) 92	біле	1	Зірковий, Дарунок Спурт Декамерон, Житомирський
		жовте	2	
		коричневе	3	
		сіре	4	
		чорне	5	
21. (+ QL	Первинна зернівка: опушення спинки нижньої квіткової луски VG (A), (B), (a) 92	відсутнє	1	Стерно, Спурт Спонтано
		наявне	9	
22. (+ QN	Первинна зернівка: опушення основи VG (A), (B), (a) 92	відсутнє або дуже слабе	1	Житомирський Зірковий Стерно
		слабе	3	
		помірне	5	
		сильне	7	
		дуже сильне	9	
23. (+ QN	Первинна зернівка: базальні волоски за довжиною VG (A), (B), (a) 92	короткі	3	Тіфон, Скарб України Саломон, Спурт Стерно
		середні	5	
		довгі	7	

№ з/п	Ознака	Ступінь проявлення ознаки	Код прояву ознаки	Сорт-еталон**
24. (+) QN	Первинна зернівка: стрижень другої зернівки за довжиною VG (A), (B), (a) 92	короткий	3	Житомирський
		середній	5	Зірковий
		довгий	7	Візит
25. (*) PQ	Тип розвитку VG (Г)	озимий	1	
		дворучка (альтернативний)	2	
		ярий	3	
26. QN	Прапорцевий листок: восковий наліт на піхві VG (A), 60–65	відсутній або слабкий	1	
		помірний	3	
		сильний	5	

Примітка:

Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик визначення відповідності сортів критеріям відмінності, однорідності та стабільності усіма країнами-членами Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин, за винятком випадків, коли проявлення попередньої ознаки або умови навколишнього природного середовища це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак;

(a) – пояснення до Таблиці ознак.

**Сорти-еталони виділені для ярого типу розвитку.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG – разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, довжина);

MS – вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюються всі виміри кількісних ознак;

VG – візуальна разова оцінка групи рослин;

VS – візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

L – лабораторні дослідження.

Експертизі підлягає щонайменше 2000 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 2000 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

Пояснення до Таблиці ознак

1) Ознаки навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:

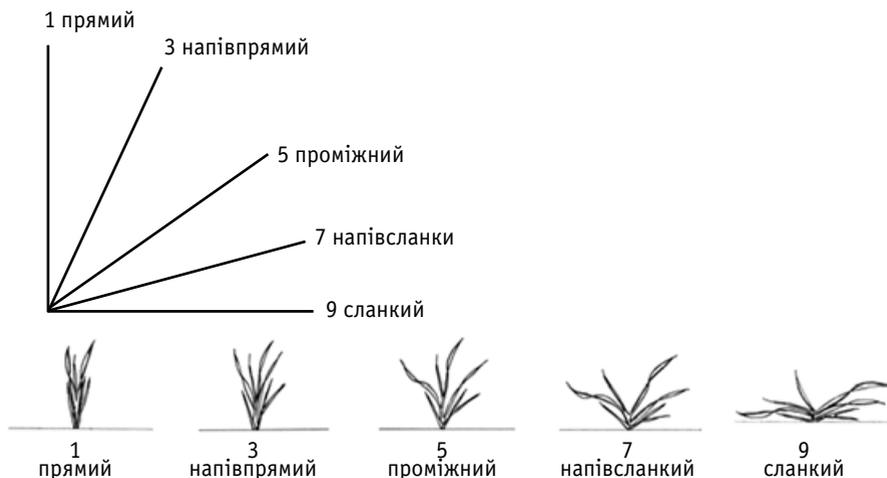
(а) – ознаки, які визначають лише на рослинах сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.)

У перший рік експертизи спостерігають усі ознаки на рядковій ділянці А, оцінюючи сорт на відмінність і однорідність. Однорідність ознак оцінюють у два етапи як зазначено у пункті 9 Методики, відмінність – пункті 8 Методики.

Якщо виникла потреба перевірки однорідності та стабільності сорту, на другий рік експертизи закладають колосову ділянку В насінням із 100 волотей, надісланих заявником. У такому випадку спостереження ознак, у яких вказано в другій колонці Таблиці ознак ділянка В, проводять на волотевій ділянці В. Однорідність оцінюють у два етапи як зазначено у пункті 9 Методики.

2) Пояснення або ілюстрації до окремих ознак

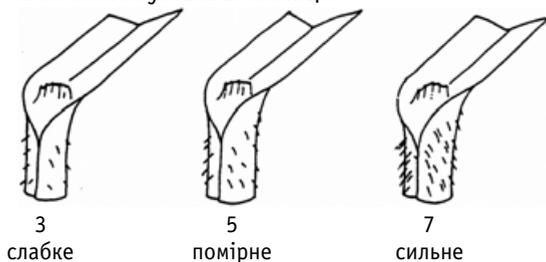
До пункту 1 Таблиці ознак. Рослина: габітус

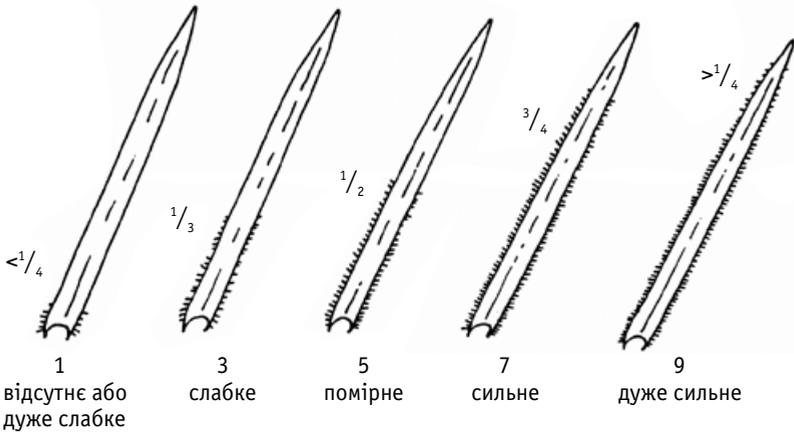
Габітус оцінюють візуально за положенням листків і стебел. Вимірюють кут між зовнішніми листками і стеблами та умовною вертикальною віссю.

До пункту 2 Таблиці ознак. Найнижчі листки: опушення піхви

Ця ознака легко обстежується в теплиці.

До пункту 3 Таблиці ознак. Листкова пластинка: опушення країв листка

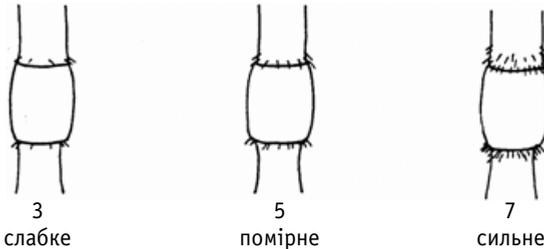

Спостерігають на листках із найбільш вираженою ознакою.

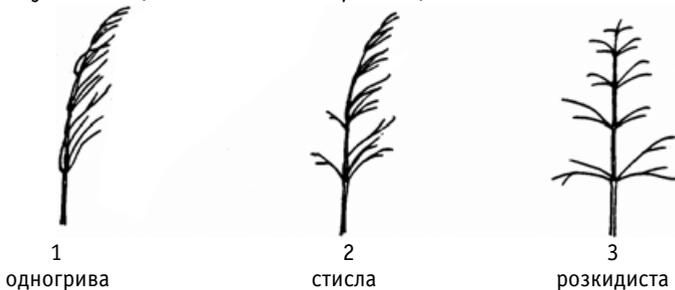
До пункту 4 Таблиці ознак. Кількість рослин із зігнутих прапорцевим листком

- 1 – прапорцеві листки прямі у всіх рослин;
- 3 – приблизно $1/4$ рослин мають зігнутий прапорцевий листок;
- 5 – приблизно $1/2$ рослин мають зігнутий прапорцевий листок;
- 7 – приблизно $3/4$ рослин мають зігнутий прапорцевий листок;
- 9 – усі прапорцеві листки зігнуті.

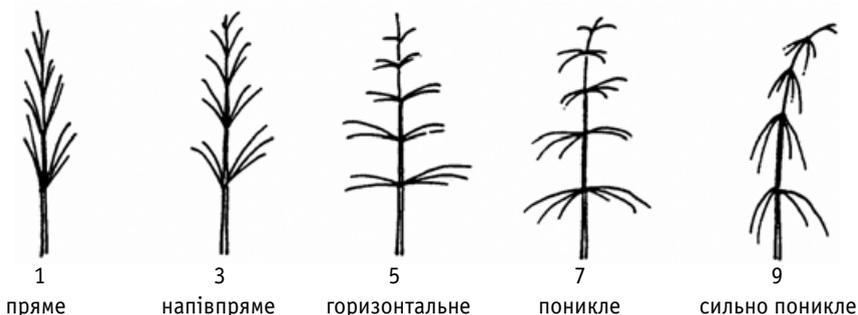
До пункту 7 Таблиці ознак. Стебло: опушення найвищого вузла

До пункту 8 Таблиці ознак. Волоть: орієнтація гілочок

До пункту 9 Таблиці ознак. Волоть: положення гілочок

До пункту 10 Таблиці ознак. Волоть: положення вторинних колосків

До пункту 15 Таблиці ознак. Рослина: за довжиною

Довжина включає стебло, волоть і остюки (за наявності). Довжину рослин вимірюють лінійкою від основи стебла до верхівки найвищої волоті, включаючи довжину остюків (за наявності) (нахилені рослини обережно вирівнюють, піднімаючи догори).

До пункту 18 Таблиці ознак. Первинна зернівка: остистість

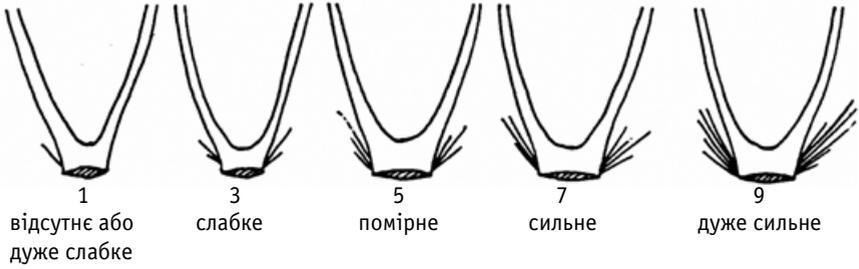
Визначають середню кількість остистих зерен у волоті.

До пункту 21 Таблиці ознак. Первинна зернівка: опушення спинки нижньої квіткові луски

Ознаку визначають за виключенням для білого та жовтого забарвлення нижньої квіткові луски.

До пункту 22 Таблиці ознак. Первинна зернівка: опушення основи

До пункту 23 Таблиці ознак. Первинна зернівка: базальні волоски за довжиною

До пункту 24 Таблиці ознак. Первинна зернівка: стрижень другої зернівки за довжиною

Додаткова інформація

1) Типи ділянок для вівса посівного, вівса голозерного

Тип ділянки	Назва ділянки	Вид експертизи	Примітки
А	рядкова	відмінність, однорідність	зкладають у перший і другий рік експертизи насінням заявника відповідно до року врожаю
А ₁	рядкова	стабільність	зкладають у другий рік експертизи насінням заявника першого і другого року врожаю
Б	пунктирна	відмінність, однорідність	зкладають у перший і другий рік експертизи насінням заявника відповідного року врожаю
В	волотева	однорідність, стабільність	зкладають у другий рік експертизи насінням із 100 волотей, надісланих заявником
Г	рядкова	відмінність, однорідність, стабільність, тип розвитку	для сортів рослин озимого типу розвитку весняної сівби, експертизи на яровість: засівають у перший і другий рік насінням заявника

2) Необхідна кількість рослин вівса посівного, вівса голозерного для експертизи на ВОС

Тип ділянки	Схема розміщення рослин		Кількість рослин, шт.			
	ширина міжряддя, см	відстань між рослинами в рядку, см	на ділянці, шт.	для обліку на:		
				відмінність	однорідність	стабільність
Перший рік експертизи						
А	15–20	≈2,0	2 500	2 000*	2 000*	–
Б	15–20	10,0	240	20	100	–
Другий рік експертизи						
А	15–20	≈2,0	2 500	2 000*	2 000*	2 000*
А ₁	15–20	≈2,0	2 500	–	–	1 000
Б	15–20	10,0	240	20	100	100
В	15–20	10,0	2 000	–	2 000	20
Г	15–20	10,0	1 000	20	1 000	1 000

* За візуальної одноразової оцінки групи рослин;

А – у двох повтореннях;

А₁, Б, В, Г – в одному повторенні.

3) Десятковий код для визначення стадій розвитку злакових видів (*EUCARPIA*, Bulletin № 7, 1974, pp. 49–52)

Двозначний код	Загальний опис	Шкала Фіке	Додаткові помітки для пшениці, ячменю, жита, вівса та рису
	Проростання		
00	Сухе насіння		
01	Початок набрякання		
02			
03	Повне набрякання		
04			
05	Поява зародкового корінця		
06			
07	Поява колеоптиля		
08			
09	На верхівці колеоптиля помітний листок		
Ріст паростка			
10	Поява першого листка з колеоптиля	} 1	Другий листок (< 1 см)
11	Перший листок розгорнувся		
12	2 листки розгорнулися	}	Розгорнулось 50 % листкової пластинки
13	3 листки розгорнулися		
14	4 листки розгорнулися		
15	5 листків розгорнулися		
16	6 листків розгорнулися		
17	7 листків розгорнулися		
18	8 листків розгорнулися		
19	Розгорнулися 9 або більше листків		
Кущіння			
20	Розвивається лише головний пагін		

Двозначний код	Загальний опис	Шкала Фіке	Додаткові помітки для пшениці, ячменю, жита, вівса та рису
21	Головний пагін та один бічний	} 3 } 2	Цей розділ може бути використаний для доповнення спостережень інших розділів таблиці
22	Головний пагін та два бічних		
23	Головний пагін та три бічних		
24	Головний пагін та чотири бічних		
25	Головний пагін та п'ять бічних		
26	Головний пагін та шість бічних		
27	Головний пагін та сім бічних		«Паралельні коди»
28	Головний пагін та вісім бічних		
29	Головний пагін та дев'ять або більше бічних		
Видовження стебла			
30	Піднімається несправжнє стебло (починається розтягнення)	4–5	У рису: фаза вегетативної затримки
31	1-й вузол	} 6 } 7	Етапи закладання вузла. Вузли вище основи стебла
32	2-й вузол		
33	3-й вузол		
34	4-й вузол		
35	5-й вузол		
36	6-й вузол		
37	Наявність прапорцевого листка	8	
38			
39	Язичок прапорцевого листка помітний	9	Стадія перед колосінням. У рису: стадія, коли вушка останнього та передостаннього листків розташовані одне навпроти одного
Набрякання колоса			
40			Невелике збільшення суцвіття, стадія раннього набухання колоса
41	Піхва прапорцевого листка довшає		
43	Помітне набрякання піхви листка	} } 10	
44			
45	Набрякання піхви листка		
46			
47	Відкрито піхву прапорцевого листка	} 10,1	Тільки для остюкових форм
48			
49	Перший остюк помітний		
	Колосіння		викидання волоті
50	Перший колосок суцвіття помітний	N	
51		S	
52	З'явилося 1/4 суцвітть	N 10,2	N – несинхронні види
53		S	
54	З'явилося 1/2 суцвітть	N 10,3	S – синхронні види
55	{	S	
56	З'явилося 3/4 суцвітть	N 10,4	
57	{	S	
58	Ріст суцвітть закінчений	N 10,5	
59	{	S	
Цвітіння			
			Для ячменю встановити нелегко

Двозначний код	Загальний опис	Шкала Фіке	Додаткові помітки для пшениці, ячменю, жита, вівса та рису
60	Початок цвітіння {	N 10,51 S	Для рису: як правило, після цього відразу виявляється волоть
61			
62			
63			
64	Середина цвітіння {	N 10,52 S	
65			
66			
67			
68	Кінець цвітіння {	N 10,53 S	
69			
	Фаза молочної стиглості		
70			
71	Зернівка водостигла	10,54	
72	Зернівка втрачає зелений колір		
73	Рання молочна стиглість		
74			
75	Поява клітинної будови ендосперму	} 11,1	
76	Середина молочної стиглості		
77			
78	Пізня молочна стиглість		
79	Завершення формування ендосперму		
	Фаза воскової стиглості		
80			
81			
82			
83	Рання воскова стиглість	} } 11,2	Можливе розрізання зернівки нігтем, але не відбиток
84			
85	М'яка воскова стиглість		
86			
87	Тверда воскова стиглість		
88			
89			
	Достигання		
90			
91	Зернівка тверда (важко розрізати нігтем (3))	11,3	Для рису: досягають колоски на верхівці
92	Зернівка тверда (важко подрятати нігтем (4))	11,4	Для рису: 50 % колосків досягло
93	Зернівка вдень відокремлюється (5)		Для рису: досягає 90 % колосків
94	Перестиглість, соломину відмирає		
95	Насіння в стадії спокою		Можлива втрата насіння внаслідок обсипання
96	Насіння життєздатне (50 % схожість)		
97	Насіння пробуджене		
98	Настає вторинний спокій		
99	Вторинний спокій закінчується		

Список використаних літературних джерел

1. Методика проведення експертизи сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.) і вівса голозерного (*Avena nuda* L.) на відмінність, однорідність і стабільність. Методика проведення експертизи сортів групи зернових на відмінність, однорідність і стабільність / За ред. С. О. Ткачик; укл. Костенко Н. П., Гринів С. М. та ін. 2-е вид., випр. і доп. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. С. 39–51.
2. Методика проведення експертизи сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.) і вівса голозерного (*Avena nuda* L.) на відмінність, однорідність і стабільність. Методика проведення експертизи сортів групи зернових на відмінність, однорідність і стабільність / За ред. С. О. Ткачик. 3-е вид., випр. і доп. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2021. С. 47–66.
3. TGP/1/3 General Introduction to the Examination of Distinctness, Uniformity and Stability and the Development of Harmonized Descriptions of new Varieties of Plants. https://www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg001_03.pdf
4. TGP/7/10 Development of Test Guidelines. https://www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tgp_7.pdf
5. TGP/13/1 Guidance for New Types and Species. https://www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tgp_13.pdf
6. TG /20/11, 2018 Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability. *Avena sativa* L.; *Avena nuda* L. <https://www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg020.pdf>

Наукове видання

**Методика
визначення відповідності сортів вівса посівного (*Avena sativa* L.)
і вівса голозерного (*Avena nuda* L.) критеріям відмінності, однорідності
та стабільності**

*Методику схвалено та рекомендовано до опублікування
в електронному форматі Вченою радою
Українського інституту експертизи сортів рослин
(протокол № 12 від 30.10.2025)*

Зміни і доповнення внесено: Костенко Н. П., Лікар С. П., Васьківська С. В., УІЕСР.

Електронне видання

Технічний редактор *Н. В. Павлюк*
Комп'ютерне верстання *Н. О. Бойко*
Формат: PDF. Гарнітура *OfficinaSans*.

Видавець і виготовлювач
Український інститут експертизи сортів рослин
03041, м. Київ, вул. Горіхуватський шлях, 15
Тел.: (044) 290-40-45; e-mail: sops@i.ua
<https://www.sops.gov.ua>

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5616 від 25.09.2017

